GRAŽINA TULAUSKAITĖ

DAINA

Dar prie žilvičio
Seno ir liūdno
Dar pastovėsiu:
Tylią jo raudą,
Slaptą jo skundą,
Gal ten girdėsiu.

Dar į jazminą
Baltą ir linksmą
Dar pažiūrėsiu.
Tegul dainuoja,
Tegul svaigina —
Būsime dviese.

Dar nusiskinsiu
Žalią rūtelę,
Plaukus dabinsiuos.
Dar padainuosiu,
Saulė kaip kelia —
Nusiraminsiu.

LIGONINĖJE

Mano kūnas jau pilnas elektros.
Mano kraujas vėl pilnas ugnies.
Tam gaisre tuojau viskas sudegtų,
Ką tik ryžtųs ranka prisiliest.

Aš laikiau savo spurdančią širdį
Kaip sugautą šią naktį paukštytį.
Nežinau, kas ją šitaip pravirkdė,
Ko taip baisiai pradėjo blaškytis.

Ko staiga subraškėjo čia grindys?
Kokią šviesą pradėjau matyti?
Kokia muzika visą aptvindė
Kambarėlį, tą mano mažytį.

Kažin kas mano ranką jau laiko.
Kažin kas mano tikrina pulsą.
Aš staiga surinku, kad nuo laiptų,
Kad nuo trečiojo aukšto nupulsiu.

JAU SKAMBA GLUDUČIAI

Jau skamba gludučiai —
Pavasarį kelia.
Prie atlapo segsiu
Tau baltą gėlelę.

O sau prisiskinsiu
Jų linksmąją puokštę —
Taip noris dainuoti
Ir šokti ir juoktis.

Jau skamba gludučiai,
Pavasaris kelias,
Ir šlaitą apsėmęs
Čia potvynis žalias.

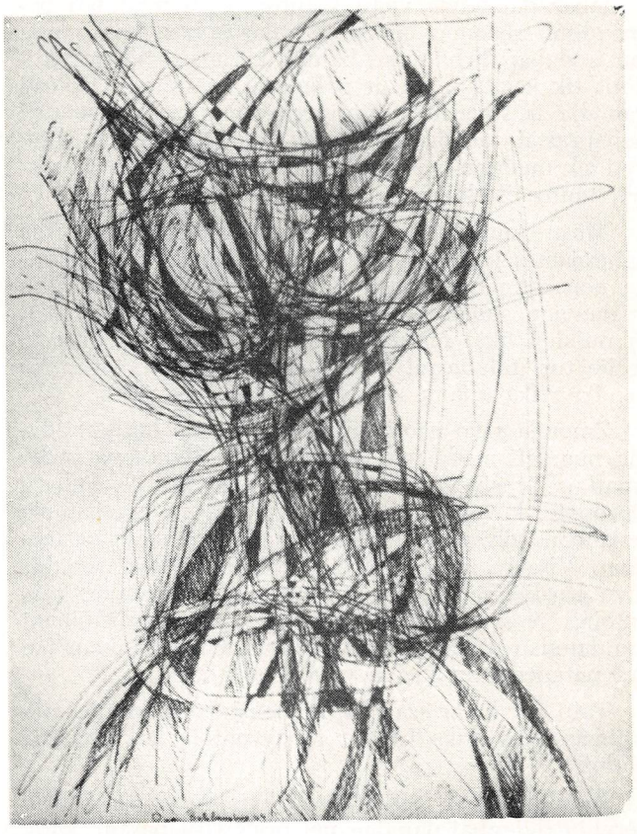

O. ŠABLAUSKIENĖ ŠOKIS

ŠIRDIS ŠAUKIA ŠIRDĮ

Praskrendantis paukštis
Pašautas esu,
Paklydęs būry
Debesų.

Sudužus banga
Vandenyno esu,
Tau ilgesio aidą
Nešu.

Gėlė palaužta
Per audrą esu —
Širdis šaukia širdį
Skudučio balsu.

EIKVOJIMO MENAS

P. GAUČYS

Amerikoje, į klausimą kaip atrodys rytdienos pasaulis, dažniausia pasišauna atsakyti pramonininkai, ateityje mum žadėdami naujų gėrybių kalnus. Tačiau jų išpūstas optimizmas susiduria su problema, kuri gązdina mažiau ryžtingus žmones. Toji problema, anot Vence Packardo, žinomo amerikiečių gyvenimo tyrinėtojo, esanti gaminių rinkos persotinimas. Su pamišėlišku užsispyrimu besistengiant didinti gamybą, jau ir dabar parduodami popieriniai namai, jau ir dabar gaminami mažiau patvarūs automobiliai, jau ir dabar daugelyje vietų krautuvės, su mygtuko paspaudimo sistema, laikomos atdaros per ištisą parą, jau ir dabar dirbdinami baldai, kuriais tegalima naudotis tik keletą metų, ir galiausiai spaudimas išplėsti gamybą ir suvartojimą privertė amerikiečius sukurti nepaprastai jautrią ekonomiją, kurią tegalima išlaikyti tik nuolatiniu žmonių skatinimu vis labiau švaistyti tautos išteklius.

Mūsų minėtas V. Packardas sako, (ir mes čia naudojamės jo mintimis) esą amerikiečiai sėdi apžergę nepasotinamą tigrą. Jie turi išmokti vis daugiau ir daugiau sunaudoti prekių, arba, jie įspėjami, kad jų puikioji ūkio mašina gali atsisukti ir juos praryti. Ir jie turi tai daryti ne tik esant reikalui, bet ir be jo. To reikalauja jų tolydžio besiplečiąs ūkis.

Žmonija savo istorijoje dažnai kovojo besistengdama nugalėti medžiaginius trūkumus. Šiandieną įvyko smarkus prasiveržimas. JAV, o netrukus ir Vakarų Europoje, kovojama norint susidoroti su grasinančiu reikmenų, gyvenimo malonumų ir pagraženių perteklium. Visais būdais piliečiai skatinami būti išlaidūs savo kasdieniniam gyvenime, taip kad pataptų eikvotojais ir švaistytojais. JAV pramonei besirūpinant juo daugiau parduoti savo gaminių, tas eikvojimas jau yra patapęs amerikiečių gyvenimo norma.

Taip dalykams esant, kyla klausimas kokią tas eikvojimas daro įtaką JAV ir jų gyventojų laikysenai ir būdui?

Šiandieną JAV vidutinis pilietis suvartoja įvairių gėrybių dvigubai daugiau nei prieš II-jį pasaul. karą. Du penktadaliai jo turimų daiktų nėra būtini jo fiziniam gerbūviui. Jie yra prabangos dalykai. Užsieniečiai lankytojai pastebi, kad Amerikoje perteklius, atrodo, pasipylęs krautuvių pasieniais, kyšo iš namų langų ir pastogių. Visa tai yra bendras medžiaginio gerbūvio akivaizdumas, nors milijonai žmonių tebėra nedavalgę, menkai apsirengę ir gyvena lūšnose.

Kaip vienas gerai nusiteikęs redaktorius pastebėjo: "Jeigu mes, amerikiečiai, pirksime ir suvartosime viską, ką pramonė ir reklama stengiasi įkalbėti nupirkti, kiekvienas mūsų turime turėti dar po dvi akis, ausis ir kitus pojūčius, lygiai ir dvigubas pajamas."

Taigi suvartojimas turi didėti, visą laiką didėti, nes priešingu atveju gresia nedarbas. Šiandieną devyneriuose iš dešimties amerikiečiu namų rasime mažiausiai vieną šaldytuvą, viena televizorių, viena elektrinę ar dujų krosnį. Septyni iš dešimties turi dulkiasiurblį, skrudintuvą ir maišytuvą. Automobilių turima daugiau nei esama šeimų.

Pastangos surasti reikšmingų, jau vartojamų daiktų patobulinimų, kiekvienais metais daros vis sunkesnės. Nes kaip, iš tikrųjų, galima patobulinti sofą, skrudintuvą, kilimų valytoją ar siuvimo mašiną? Tuo nenorima tvirtinti, kad kaikurie įrankiai ar daiktai negali ar negalėtų būti patobulinti. Šiandieną galime, paspaudę mygtuką, naudotis tolimų distancijų telefonais, taip pat labai ištobulinti ir sprausminiai lėktuvai. Galimas daiktas, netrukus amerikiečiai turės nuostabiai ištobulintus šaldytuvus, indų plovėjus ar krosnis. Tačiau, dažnai vadinami nauji gaminiai teturi tik naujus įpakavimus. Naujų daiktų gamybai ir jų tobulinimui išleidžiamos milžiniškos sumos. Dar daugiau pinigų išleidžiama ir dar didesnės įtakos JAV ūkiui turi ginklavimasis. Naujų ginklų išradimas, jų išmėginimas reikalauja nepaprastai daug lėšų, o tačiau po kelių ar daugiau metų nemaža jų išmetama į laužą ar už niekus parduodama kitoms šalims.

Pastaruoju metu Amerikoje įsigalėjo mada pasendinti gaminius dirbdinant juos taip, kad jie greit susidėvėtų ar po kelių metų vartojimo atrodytų išmestinu šlamštu. Dar tikresnis ir dabar plačiausiai vartojamas būdas turimus daiktus, padaryti persenusiais, ta prasme paveikti žmogų, jį įtikinti, kad taip pat ir daiktų stilius (išvaizda) yra svarbi jų savybė. To pasiekus, lengva žmogų nuteikti, kad jis turimo daikto atsisakytų ir įsigytų naują. Dabar projektuotojai daro įvairiu dirbinių pakeitimus ne iš reikalo juos patobulinti ar pagražinti, bet kad jie greičiau susinešiotų ar susentų.

Ši tendencija vyrauja drabužių, labiausia moteriškų, ir jų papildinių gamyboje. Jau 1960 m. moterų drabužių ir jų papildinių gamyba pasiekė 12 bilijonų dolerių suma. Tos gamybos didžiausias pakėlimas buvo laimėtas jos susenėjimo planavimu. Moterų mados tai idealus kelias, vedąs į planingą madų susendinimą, nes jų psichologiniai poreikiai sunkiausiai suvaldomi. Jau vokiečių poetas Heine buvo pastebėjęs, kad esą "kai moterys pradeda galvoti, jos pirmiausia pagalvoja apie naują suknelę". Per šimtmečius moterys troško rasti pretekstą įsigyti naujam rūbui, ir tuo būdu patapo drabužių gamintojų suokalbininkėm. Kai moterys turi pilną spintą gerų naujų drabužių, jų geriausias savo vyrams pasiteisinimas yra tas, kad visi jie esą išėję iš mados. Drabužių projektuotojai ir jų gamintojai, tai žinodami, stengiasi paskubinti jų susendinimą. Jie stengiasi įtikinti moteris jas esant nelaimingas, taip kad jų vyrai neturėtų ramybės ir nebūtų šykštūs. Taip bekeičiant madas, suknelės pradėtos trumpinti iki virš padorumo ribų, o normalūs maudymos kostiumai patapo bikini.

Moteriškų batukų gamintojai ne tik stengiasi pagreitinti jų susenima, bet iškeldami jų kulnis, žaloja moterų sveikatą. Gydytojai smerkia tas aukštas kulnis, o mokslininkai nustatė, kad pernelyg aukštos kulnys moterų kūno svorį sukaupia į vieną tašką taip, lyg kad dramblys į jį spaustų.

Panašaus susendinimo siekiama ir sutuoktuviu žieduose. Senų madu mėgėjai gali norėti, kad šitie žiedai turėtų būti branginami iki sutuoktinių mirties. Tačiau